

Učiteljski tovariš

Stanovsko politično glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani

Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franciškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Ne frankiranih pism na sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 din. za inozemstvo 80 din. Člani sekcije J. U. U. plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davok posebe. Pošt. št. 11.153. Telefon 45-86

POSVETOVANJE PREDSEDNIKOV SRESKIH DRUŠTEV

5. NOVEMBRA V LJUBLJANI

Reorganizacija JUU — Aktivizacija članstva — Zaščita članstva — Za učitelje pripravnike in kontraktualce — Načrt bodočega dela
Naše stališče do resolucije Kmetijske zbornice

4. novembra t. l. se je vršila v Ljubljani seja upravnega in nadzornega odbora sekcije. Na seji so bila obravnavana vsa važnejša vprašanja, ki zadevajo stan, organizacijo in šolo. Vsi važni sklepi so bili sporočeni naslednji dan, 5. novembra, društvenim predsednikom, ki so se zbrali na posvetovanje v telovadnici gluhoemencev v Ljubljani.

PREDSEDNIKOVO POROČILO

Predsednik tov. Metod Kumelj je otvoril posvetovanje, poudarjajoč, da so na dnevnem redu važne zadeve, ki obravnavajo ravno v tej dobi organizacijo, stan in šolstvo. Prečital je pozdravno brzojavko predsednika JUU, ki je bila z odobravanjem sprejeta. Sporočil je, da je na seji zastopanih 32 sreskih društev, 7 članov upravnega odbora, 5 članov nadzornega odbora in 3 funkcionarji sekcije. Sledilo je predsedniško poročilo, ki ga je tov. predsednik omejil v glavnem na dve točki: personalno prosvetno politiko v dravski banovini in na razmere v naši organizaciji.

Slovenska učiteljska organizacija je vsa zadnja leta po sili razmer osredotočala vse svoje delo skoraj zgolj na to, da bi se s preusmeritvijo prosvetne personalne politike učiteljstvo pomirilo in bi se naselila mir in zadovoljstvo v učiteljske vrste. Za dosego tega ni zamudila sekcija prav nobene prilike. Opetovano je bilo zastopstvo sekcije pri vseh odgovornih organih državne uprave v Ljubljani in v Beogradu, poleg tega pa je odposlala nešteto pismenih vlog tako kr. banski upravi kakor ministrstvu prosvete. Kakor vodstvo sekcije v Ljubljani, je skrbel izvršni odbor v Beogradu, da bi se ustreglo utemeljeni in upravičeni zahtevi učiteljstva. Predvsem je vodstvo sekcije stremilo za tem, da je osebnost informirala vsakega ministra posebej o položaju, težnjah in zahtevah slovenskega učiteljstva. S tem namenom in da doseže izboljšanje obstoječega stanja, je dne 14. oktobra t. l. predsednik sekcije obiskal v družbi z predsednikom tov. Ivanom Dimnikom tudi novega ministra prosvete g. Boža Maksimovića in mu predložil neobhodno potrebo, da v bodoče prestopne prejemke po službeni potrebi in da se izvršujejo prejemke le po prošnji. Predloge za prejemke po prošnji naj sestavlja pri prosvetnem oddelku banske uprave posebna komisija, v katero naj se imenuje tudi zastopnik učiteljske organizacije. Preprečiti je treba oddajo prostih učiteljskih mest brez objave, zato naj se vsa prosta učiteljska mesta obvezno mesečno razpisujejo. To naj velja tudi za administrativna mesta pri banski upravi in sreskih načelnstvih. Učiteljstvu je treba čimprej prožiti viden dokaz o izpremembi prosvetne personalne politike, zaradi česar naj ministrstvo prosvete takoj pristopi k izvedbi reparacij starih prejemstev, odpušitev iz državne službe in degradacij šolskih upraviteljev.

Z ozirom na svoj izredno težak materialni položaj pričakuje učiteljstvo povzvišanja svojih materialnih prejemkov na eksistenčni minimum. Zlasti je to potrebno z ozirom na naglo naraščanje cen življenjskim potrebščinam. Predvsem pa je nujno, da se učiteljstvu materialno pomaga na način, ki je tudi za državo najlažji. Zato naj se rešijo vsa za napredovanja vloženja prošnje. Ker so po državnem proračunu predvideni krediti izčrpani, je treba zadostnih naknadnih kreditov. V kolikor bi se ne mogle takoj rešiti vse prošnje za napredovanje, naj se rešujejo prvenstveno prošnje najpotrebnejših, in to strogo po vrstnem redu, ugotovljenem v rangnih listah. Zlasti naj se oziroma ministrstvo na učitelje pripravnike, ki so izmed vseh učiteljev v najtežjem materialnem položaju. Zato naj se najprej ti prevedejo v višjo skupino. Istočasno s pripravniki naj se upoštevajo oni najstarejši učitelji in učiteljice, ki so zaprosili za V. skupino, da jim da država tako še pred upokojitvijo za njih delo tisto skromno materialno priznanje, ki jim ga določa zakon kot njihovo pravico.

Predsednik je opozoril g. ministra prosvete dalje tudi na nujnost rešitve dveh specialnih vprašanj v Sloveniji, in sicer na učitelje kontraktualce in dnevnice in na učiteljice ženskih ročnih del. Prvim bi bilo nujno odrediti rok za polaganje dopolnilnega diplomskega in praktičnega izpita, s čimer bi si stekli pravico za prevzem v redno državno službo, drugim pa bi bilo potreba s posebno razvrstilno uredbo urediti položaj.

O vseh vprašanjih je predsednik izročil ministru prosvete posebno pismo vlogo s prilogi.

Gospod minister je izjavil, da bo stremil pri urejanju vseh personalnih vprašanj za tem, da bo zadovoljil učiteljstvo. Osebnost bo proučil vlogo in vse primere iz nje. Napre-

dovanja so zaradi pomanjkanja kreditov zastala. Izvrševal jih bo v mejah materialnih sredstev strogo po rangni listi. Popolnoma soglasja z našo težnjo glede napredovanja učiteljev pripravnikov, ki jih je prvenstveno upoštevati, 300 praznih proračunskih mest za napredovanje je zato že odredil za prevedbo učiteljev pripravnikov. Vprašanje določitve roka za polaganje dopolnilnih izpitov in vprašanje učiteljice ženskih ročnih del je obljubil proučiti iz naših vlog.

Med tem časom je bilo objavljenih 17 novih prejemstev po službeni potrebi. Med njimi so primeri, ki materialno in moralno težko zadevajo. Te prejemstve so tem težje, ker zadevajo tudi samo organizacijo, saj sta med premeščenimi dva predsednika in ena podpredsednica sreskih učiteljskih društev. Sekcija je že pred tem storila vse, da bi te prejemstve preprečila. Takoj po njihovi objavi se je s posebno brzojavko obrnila na ministra prosvete in ga naprosila, naj se te prejemstve zadrže.

Predsednik sekcije izrecno poudarja, da je vodstvo sekcije ob prevzemu poslov sprejelo polno odgovornost za delo, ne more pa prevzemati odgovornosti za uspehe. Teh, kljub vsemu prizadevanju in kljub najboljši volji sekcije in izvršnega odbora, doslej ni bilo mogoče doseči. Zato apelira na predsedniški zbor, naj o tem vprašanju posebej razpravlja in izreče svojo sodbo, istočasno pa naj da vodstvu organizacije iniciativ, kako naj vrši v bodoče svoje delo za dosego uspehov, ki jih danes ni.

Nato pristopa predsednik sekcije k poročilu o razmerah, ki so nastale v učiteljski organizaciji po glavni skupščini v Banja Luki. Poudarja, da o glavni skupščini sami in o njenem poteku ne bo govoril in ravno tako ne o razlogih, ki so bili odločilni, da je slovenska delegacija zavzela na glavni skupščini že znano opredelitev do stanovske liste in do skupne organizacije posebej. V kolikor bi poedini predsedniki želeli posebej pojasniti, jih bo dal o priliki debate na stavljeni vprašanja. Ugotavlja pa, da za odhod hrvatskih delegatov z glavne skupščine ni bilo prav nobenih vzrokov niti na skupščini sami, niti v učiteljski organizaciji in da je iskati vzroka za to le v državni notranji politični situaciji, ki je s hrvatskim sporazumom prinesla notranjo preureditev države in ustvarila samostojno banovino Hrvatsko. Vzroki za odhod hrvatskih tovarišev s skupščine in za njihov odcep so prav isti, ki so dovedli do razcepa v gasilski zvezi, športni zvezi, profsorskem društvu, v invalidskem udruženju in drugih organizacijah. Docela napačno gledajo zato na razmere tisti, ki iščejo vzroka v organizaciji ali na skupščini.

Odhod hrvatskega učiteljstva je postavil organizacijo v težak položaj, kar je močno vplivalo tudi na dosedanjo opozicijo. Njen predstavnik je zato že na dan samega odhoda hrvatskih tovarišev s skupščine v Banja Luki na seji glavnega odbora v imenu še šestih članov tega odbora, ki zastopajo v njem opozicijo »Novega učiteljskega pokreta«, podal izjavo, da so vsi ti člani pripravljani na lokalno sodelovanje v glavnem odboru in z izvršnim odborom. Pozneje sta bila pri izvršnem odboru posebej predsednika sekcije za dunavsko in za moravsko banovino, ki sta izjavila, da zapuščata dosedanje opozicionalno stališče in da sta s svojimi pristaji pripravljena sodelovati s centralno organizacijo, čije forume in načela priznavata. V bodoče bosta v polni meri ustrezala vsem sklepom centralne organizacijske uprave in vplivala v tem smislu tudi na članstvo. Predsednik dunavske banovine je poleg tega obljubil likvidirati na teritoriju svoje banovine »Novi učiteljski pokreti«, s čimer preneha organizacija, ki je dajala iniciativo za borbo proti organizaciji upravi. Nastali položaj v organizaciji je zresnil tudi opozicijo v Beogradu, kar dokazuje izid volitev, izvršenih zadnje dni na običnih zborih beograjskih učiteljskih društev. Od 4 društev je v Beogradu danes v rokah opozicije samo še eno. Tako vidimo, da je imel odhod učiteljev Hrvatov iz organizacije, v kateri je težko odjeknil, za posledico konsolidacijo razmer po drugih banovinah.

Izvršni odbor je od svoje strani z učiteljsko organizacijo v banovini Hrvatski v nespremenjenem kontaktu in ji pošilja vse razpise kakor ostalim sekcijam, po drugi strani pa vodstvo sekcije v Zagrebu nima nobenih zvez in z izvršnim odborom ne dopisuje. Uprava sekcije v Splitu je podala ostavko. Sekcija JUU Zagreb, ki je medtem izpremenila svoje ime v Učiteljsko udruženje banovine Hrvatske, je izdala na vsa sreska učiteljska društva v banovini okrožnico z naročilom, naj skličejo takoj izredne občne

zboze, na katerih naj govore tudi o izpremembi pravil, predvsem naj sklepajo o izpremembi naslova in odnosa do centrale JUU. Okrožnica navaja, da bo 29. oktobra t. l. sklicana v Zagrebu skupščina, ki naj reši vprašanje hrvatske učiteljske organizacije. Doslej o tej skupščini ni nobenih poročil in je verjetno, da se ni vršila.

Izvršni odbor je v tej situaciji v nadvse mučnem položaju. § 76. uradniškega zakona, ki določa, da more obstojati za vsako stroko državnih uslužbencev v državi samo ena sama organizacija, mu docela veže roke. Pri ministrstvu prosvete in pri notranjem ministrstvu je skušal doseči tolmačenje te zakonske določbe, kar mu pa do danes ni uspelo. Dokler ni tega tolmačenja, je izključeno, da bi izvršni odbor iniciativno deloval za dokončno razčiščenje in ureditev razmer. Zaradi tega tudi do danes še ni sklical niti seje centralnega upravnega odbora, niti ne seje glavnega odbora, ki nujno morata razpravljati o tem vprašanju.

Naj ob koncu opredelim še naše stališče do organizacije in do razmer v njej, o čemer sta razpravljala na večerajšnji seji tudi upravni in nadzorni odbor. Na obstoječe stanje moramo gledati z vso resnostjo, z zavestjo polne odgovornosti, pa tudi z vso realnostjo. Predvsem se moramo zavedati, da ne moremo prav ničesar prehiteti in da odločitev za ureditev ne leži v naših rokah. Dokončna rešitev je mogoča le v skladu z obstoječimi političnimi razmerami in z zakonitimi določbami. Organizacija je živ organizem, zato se mora po življenjski nujnosti vselej prilagoditi obstoječim razmeram. Dokler so razmere take, da se naše stvari rešujejo v centralni državi, je tudi nemogoče, da bi imela naša organizacija kakor drugo obliko kot jo ima. Če pa se bo in ko se bo država preuredila na znotraj in bi bilo prenešeno odločanje o naših učiteljskih zadevah na bansko upravo kot kompetentno oblast, je jasno, da se bo morala preurediti tudi naša organizacija. Za ta primer moramo biti pripravljeni, zaradi česar je nujno pristopiti k razmišljanju o tem in k pripravi za preureditev. Vse to delo pa hočemo vršiti v organizaciji sami in v njenih forumih v lokalnem sodelovanju s predstavniki učiteljske organizacije iz drugih predelov države. Naše delo ima in mora imeti za namen samo graditi, ne pa razdirati. Kako in v kakšni obliki naj bi se vršile naše predpriprave za ureditev v organizaciji, bo obravnavano pri posebni točki dnevnega reda.

Poročilo predsednika je bilo soglasno sprejeto.

TAJNIKOVO POROČILO

Tajniško poročilo je podal tajnik tovariš Drago Supančič na osnovi tiskanega poročila, ki ga je izročil vsem navzočim. Tajniško poročilo je obsegalo delo od banovinske skupščine do danes. Tako zunanje politične kakor notranje prilike v državi so po sili razmer povzročile zastoj dela pri sreskih učiteljskih društvih, pri sekciji in pri centrali. Šele v oktobru so se razmere v toliko uredile, da je pričelo delo na vseh področjih. Na letošnji banovinski skupščini so bili izvoljeni novi funkcionarji sekcije. V upravnem odboru so: tov. Kumelj Metod, predsednik; Završan Franja, I. podpredsednik; Verk Miloš, II. podpredsednik; Supančič Drago, tajnik; ter odborniki: Korenčan Lovro, Zupančič Drago, Ljubič Matko, Wudler Franja in Ledinek Miloš. Nadzorni odbor: Ivanjšič Ljudevit, predsednik; Hajnšek Franjo, podpredsednik; Napokoj Josip, tajnik; ter odborniki: Serajnik Joško in Črnovšek Mara. Blagajništvo sekcije vodi tov. Grum, uredništvo »Učit. tovariša« Vekoslav Mlekuz in uredništvo »Popotnika« Ernest Vranc. Pri sekciji se je formiralo tudi 13 odsekov, in sicer: Šolsko upravni, gospodarski svet, odsek za nadaljevalno šolstvo, ki se deli v odsek za kmetijsko in gospodinjstvo nadaljevalne šole in v odsek za strokovne nadaljevalne šole, ekskurzijski odsek, šolski radio, Mladinska matica s svojim literarnim odborom, odsek učiteljic, učiteljski pokret, pedagoško literarni odsek, časnikarski odsek, odsek za brezposelne učiteljske abituriente, Učiteljski pevski zbor »Emil Adamič« in odsek za obmejno in manjšinsko šolstvo. Odseki so se konstituirali in pričeli z delom. V prvi vrsti obravnavajo vse sklepe letošnje banovinske skupščine in sklepe iz prejšnjih let. Pri tej priliki pa moramo poudariti, da sekciji vedno primanjkuje delavoljnih članov iz Ljubljane in bližnje okolice. Ob tej priliki se moramo zahvaliti vsem onim članom upravnega in nadzornega odbora in odsekov, ki so sodelovali v prejšnji poslovni dobi.

Glavna skupščina, 19., 20. in 21. avgusta t. l. se je vršila v Banja Luki glavna skupščina JUU. Iz dravske banovine se je udeležilo skupščine zadovoljivo število delegatov, ki so z vso vsmo in resnostjo sledili poteku skupščine. Glavni točki dnevnega reda sta bili projekt novih pravil in volitve. Kakor je znano, sta dravska in savska sekcija izdelali povsem enoten osnutek novih pravil, ki naj bi se obravnavali na glavni skupščini. Tik pred glavno skupščino je vodstvo sekcije povabilo na posvet tov. Ivana Dimnika, predsednika savske sekcije tov. Mariniča in podpredsednika JUU tov. Kranjčevića. Na seji, ki se je vršila v Ljubljani, so bila posvetovanja o postopanju na glavni skupščini glede projekta novih pravil. Med navzočimi je vladalo popolnoma enotno gledanje na ta problem. O kaki zahtevi po predsedniškem mestu JUU, ki je bila pozneje iznešena na glavni skupščini, ni bilo govora. Že na sami glavni skupščini, tik pred sejo glavnega odbora, smo se dogovorili z zastopniki savske sekcije glede pravil. Tudi v tem trenutku ni bilo nikakega nesoglasja. Tov. Hreščak, ki je zastopal našo sekcijo v odseku za pravila je tudi zagovarjal in utemeljeval naš projekt ter je bil sklep glede pravil, ki je članstvu itak znan iz poročila o glavni skupščini, sprejet soglasno. Na sam dan glavne skupščine je bilo v nekaterih hrvatskih časopisih objavljeno, da zahtevajo hrvatski učitelji zase predsedniško mesto. Na sestanku predsednikov sekcij je bila sestavljena kandidacijska lista z nosilcem Ivanom Dimnikom, v kateri je zavzemal tov. Kranjčević tretje mesto, t. j. isto mesto, kakor na prejšnji kandidacijski listi. To listo je podpisala tudi večina delegatov iz dravske sekcije, ker je bila uverjena, da je to popolnoma stanovska lista, sprejeta v soglasju. Na dan volitev se je pojavila na glavni skupščini zahteva, da dobi predsedniško mesto v JUU Hrvat tov. Kranjčević. Delegati dravske sekcije so imeli dve posvetovanji, na katerih so posamezniki iznesli svoja gledanja na to zahtevo. Soglasno je prevladalo mnenje, da morajo delegati dravske sekcije glasovati za listo Ivana Dimnika, ki je doslej tako uspešno vodil naše udruženje in se ni nikjer v dravski banovini pokazalo kako drugo stremenje ali gledanje. Po teh posvetih je tajnik sekcije dvakrat vprašal tov. Mariniča, kaj bodo storili delegati savske sekcije. Tov. Marinič mu je dvakrat odgovoril, da bodo glasovali za listo Ivana Dimnika. Tik pred samim aktom volitev, je pa nameraval tov. Marinič podati izjavo, da hrvatsko učiteljstvo, zaradi postopanja pri sestavi kandidacijske liste, ne bo nadalje sodelovalo na glavni skupščini. Predsednik tov. Dimnik mu besede ni mogel dati, ker je že akt volitev pričel, nakar je tov. Marinič izjavil, da hrvatsko učiteljstvo zapušča glavno skupščino. Podrobnosti o vsem tem so itak znane članstvu iz članka v »Učit. tovarišu« z dne 26. oktobra 1939., štev. 12., pod naslovom »Stvarnost narekuje nove naloge«. Z ozirom na novo ureditev države bo itak potrebna izprememba pravil in reorganizacija udruženja. O tem bo predsedniški zbor danes razpravljal v posebni točki, in sicer samo načelno, ker moramo podrobno preložiti na čas, ko bo točno znano, kako se bo izvršila notranja ureditev države. Tako sekcija kakor centrala posvečata temu vprašanju vso pozornost in pripravljata snov za nova pravila.

Zvišanje prejemkov. Temu vprašanju je sekcija posvečala kakor v prejšnji dobi, tudi sedaj vso pozornost. Zvišanje prejemkov postaja iz dneva v dan zelo aktualno vprašanje, ker cene življenjskim potrebščinam rastejo vedno bolj in naši prejemki nikakor ne zadostujejo za kritje izdatkov. Že lansko leto je sekcija naprosila sreska društva, da pošiljajo podatke o življenjskem standardu; zato se obračamo na sreska društva tudi danes s

Usebna:

Posvetovanje predsednikov sreskih društev.
† Serafina Kovač.
Splošne vesti. — Kaj vse pišejo o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUU. — Učiteljski pravnik. — Naše gospodarske organizacije. — Mladinska matica. — Stanovska organizacija JUU. — Šolski radio. — Novosti na knjižnem trgu.

prošnjo, naj ne pozabijo na to nalogo, ki je silno važna za utemeljitev naše zahteve. Sekcija je v dogovoru, da bo nadaljevala akcijo, ki jo je lansko leto vršila pod okriljem Jugoslovanske ženske zveze. V zvezi s tem so tudi napredovanja, o katerih bom govoril v posebni točki.

Zaščita. Ze več let je zaščita članstva za našo organizacijo eno izmed vprašanj, o katerem bi lahko rekli, da se skoraj ne gane z mrtve točke, čeprav posveča organizacija temu vprašanju vso svojo skrb, vse svoje zmožnosti, se poslužuje vseh razpoložljivih sredstev in vloga v to največ svojega truda. Premestitve po službeni potrebi se sicer ne izvršujejo v takem številu kot v preteklih letih, vendar izkazuje naša zaščita tudi v tem letu 25 premestitev po službeni potrebi, 1. novembra je bilo objavljenih 17. Ze pred izvedbo teh premestitev je sekcia storila vse, da jih prepreči, žal, brez uspeha. Za vsak primer je vodstvo organizacije pokrenilo vse, tako pri kr. banski upravi, ministru prosvete in drugod, da bi se premestitve izvedle v mirnem in prijetnem okolju. Po izvršitvi premestitev je zopet vsestransko intervenirala za popravilo istih, žal, do sedaj še brez uspeha. Številne so prošnje, ki jih vlagajo posamezniki po službeni potrebi premestiti učitelje in učiteljice za premestitev v drug kraj. Teh prošenj je prejela sekcia v tem letu 26. Od teh je bilo ugodno rešenih 6. Poleg tega so bili predloženi prosvetni oblašti seznanjeni vseh nerešenih zaščitnih primerov, katerih število je 79, med temi še vedno 25 ločenih družin. Poleg uстных intervencij na banski upravi in drugod, je bil 14. oktobra 1939. sprejet pri g. ministru prosvete in pri g. načelniku za osnovne šole, predsednik sekcije tov. Kumelj, Obema je izročil tudi pismo predstavko glede prosvetne personalne politike v naši banovini. Ta elaborat obsega: načela za vodenje personalne politike v dravski banovini, ki so našeta v posebnem pismu g. ministru in g. načelniku. Temu pismu so bile priložene naslednje priloge: seznam potrebnih korektur premestitvenih učiteljev, seznam socialnih in drugih težkih premestitev, seznam v času pred, med in zaradi volitev premestitvenih učiteljev, seznam brez disciplinarnih preiskave odpuščenih učiteljev, seznam za premestitev po službeni potrebi predlaganih učiteljev, razpisi službenih mest, markanten primer za zbiranje uradnih podatkov o učitelju, prepis pisma g. banu dravske banovine, napredovanja, kontraktualni učitelji in učitelji dnevničarji, učiteljice ženskih ročnih del. Vodstvo sekcije je nadalje o vsaki prijavi nepravilnosti postavilo ali razrešitvi šol. upravitelja intervenirala pri prosv. oddelku. Navedeno jasno kaže, da je zaščita članstva eno glavnih del organizacije. Na zahteve korektur bo vodstvo sekcije vztrajalo tudi nadalje in iskalo novih potov in sredstev. Uspeh vsega njenega dela pa zavisi od raznih činiteljev, zato tudi uspeh ni zadovoljiv. Zboljanje personalne prosvetne politike bi bil prvi ukrep, ki bi prinesel učitelstvu zadovoljstvo. Vero v to nam daje vedno novega poguma, naše strnjene vrste pa oporo pri tem težkem, odgovornem, a, žal, za enkrat skoraj neuspešnem delu. V zvezi s tem je tudi brzojavka, ki jo je prečital tov. predsednik in je bila poslana g. ministru prosvete, da se objavljene premestitve po službeni potrebi ne izvedejo.

Napredovanja. Slabe materialne razmere učitelstva, ogromno število nerešenih prošenj za napredovanje, krivice in zapostavljanja, ki so se vsa zadnja leta vršila pri izvrševanju napredovanja, nujno narekujejo, da se to vprašanje čimprej reši. Vodstvo sekcije se je trudilo, da bi se to vprašanje rešilo in bi bile čimprej rešene vse prošnje za napredovanje, ki ležijo pri ministru prosvete. G. minister prosvete je tov. predsedniku izjavil, da je dal nalog za napredovanje 300 pripravnikov. Na merodajnih mestih smo v tem pogledu iznesli naslednje zahteve: 1. Ker so v obstoječih razmerah napredovanja edina možnost za izboljšanje težkega materialnega položaja učitelstva in ker so sredstva državnega proračuna za njihovo nadaljnjo izvršitev že izčrpana, prosimo, da zahteva g. minister prosvete zadostne naknadne izredne kredite. 2. Iz napredovanj naj se izločijo vse protokcije in vsa zapostavljanja, zaradi katerih je učitelstvo dravske banovine toliko trpelo. Izvršujejo naj se dosledno po rangnih listah. 3. V najtežjem položaju od vseh učiteljev so učitelji pripravniki. Po več let so morali v brezposelnosti čakati na sprejem v državno službo. V tej dobi so se mnogi od njih dolžili in morajo sedaj od svojih nezadostnih prejemkov plačevati še na dolg. Zato do besedno stradajo in zdravstveno propadajo. Krediti za izvedbo napredovanj naj se zato v prvi vrsti porabijo za prevedbo učiteljev pripravnikov, ker je njihov položaj najtežji. 4. Napredovanja naj se čimbolj pospešijo.

Razpisi prostih učiteljskih mest. Prošili smo merodajne oblasti, da je neobhodno potrebno, da dobi s pravočasno objavo prostih učiteljskih mest prav vse učitelstvo možnost konkurence. Letos so vzbudili razpisi prostih učiteljskih mest med učitelstvom upravičeno kritiko in odpor. Razpisanih je bilo vsega 180 mest, od tega 31 moških, 79 ženskih in 70 mešanih. Vsa ta mesta so bila z malimi izjemami slabša in najslabša tako, da za učitelje stare in starejše učitelje niso prišla v poštev. Poleg tega pa se je zgodilo še to, da so bila par dni po objavi razpisa objavljene učiteljske premestitve, ki so pokazale, da so kolikor toliko primerna razpisana mesta že oddana. Oddana pa so bila, ne da bi bila razpisana vsa boljša mesta: 4 mesta v Ljubljani, 1 mesto v Celju, 1 mesto v Domžalah. Razpisi sami, z ozirom na število in kvaliteto razpisanih mest, so rodili v učiteljskih vrstah nejevoljo in odpor, ki se je še povečal, ko se je pokazalo, da je bilo v mesecu septembru zopet brez razpisa oddanih 34 najboljših mest, od teh 14

v Ljubljani, 3 v neposredni okolici Ljubljane, 2 v Mariboru, 2 v Ptujju itd.

Kontraktualni učitelji in učitelji dnevničarji — nostrifikacija izpitov in sprejem v državno službo. Na merodajnih mestih smo iznesli o tem vprašanju naslednje: v dravski banovini je še vedno 22 učiteljev in učiteljic (3 so med tem časom že nameščeni), eden od teh v vardarsko banovino, ki čakajo deloma v kontraktualni in dnevničarski učiteljski službi, deloma pa brez zaposlitve in brez sredstev na sprejem v redno drž. učiteljsko službo in s tem na ureditev svojega težkega materialnega in pravnega položaja. Poedinci čakajo na ureditev svojega položaja že 6 let. Povsod smo poudarjali, da bi bilo potrebno za končno ureditev njihovega položaja ukreniti naslednje: 1. da g. minister prosvete odredi v smislu § 124., odst. 51., finančnega zakona za leto 1939./40., da se pripuste v mesecu januarju 1940. k dopolnilnemu učit. diplomskemu izpitu. Za ureditev tega izjemnega roka v zakonu o učiteljskih šolah ni nobene ovire. 2. Da se takoj po položnem dopolnilnem učit. diplomskem izpitu v smislu § 44/8. finančnega zakona za 1939./40. sprejmejo v redno drž. učit. službo. 3. Da se jim vštejejo vsa leta in da se pospeši sprejem onih, ki izpolnjujejo vse pogoje.

4. t. m. je bil pri upravnem in nadzornem odboru sprejet sklep, da pojde radi intervencij v tem vprašanju tov. predsednik drugi teden v Beograd. Pojavile so se namreč nove težkoče, ki jih more odpraviti le tisti, ki pozna ves problem.

Učiteljice žen. ročnih del. Tudi za ureditev tega vprašanja je sekcia zastavila vse sile. Kljub temu, da je njihovo zvanje načelno že razvrščeno po določilih § 301. U. Z., zahtevamo, da se njihovo zvanje razvrsti po § 347. U. Z., ker s tem bo tudi njihov položaj v formalnem pogledu urejen. Ta predlog smo stavili tudi za finančni zakon 1940./41.

Finančni zakon 1940./41. Vodstvo organizacije pripravlja skupaj z odseki, posebno s šolsko upravo in odsekom, predlog za finančni zakon 1940./41. V ta predlog so vnešene vse naše neizpolnjene zahteve iz prejšnjih let, kakor tudi one, ki so se pojavile v zadnjem času.

Načelne zadeve. Vodstvo sekcije je obravnavalo v letošnjem poslovnem letu naslednje načelne zadeve: Laharnar Ivan, šol. upr. v Blejski Dobravi, ureditev položaja. Ta zadeva teče že več let in je končno vendar ugodno rešena ter bo tov. Laharnar dobil izplačano vsoto nazaj. Rakoci Ivan, šol. upr. v Gomilici, osebna doklada — tožba na drž. svet. Zadeva je v teku, kakor tudi zadeva tov. Bučarja iz Trbovelj. Z rešitvijo teh zadev bodo rešeni vsi primeri odmere osebne doklade o priliki upokojitve. O uspehu bomo takoj obvestili sreska društva in objavili v »Učit. tovarišu«, da bodo lahko vsi prizadeti pokrenili tudi zase potrebno akcijo. Sekcija je v tej dobi izdelala več ugovorov radi stanarine z neučitelji poročenih učiteljev. Naša navodila so bila pravilna in tudi naša trditev, da pripada prizadetim stanarino tudi za nazaj. En primer je že ugodno rešen in je prizadeta tovarišica dobila stanarino že izplačano. V zadnji dobi smo poslali sreskim društvom navodila za one učitelje, ki so bili preko treh mesecev dodeljeni izven kraja službovanja. Zadeva teče, banska uprava zahteva, da priložijo prizadeti tolačenje finančnega ministva. Z ozirom na to, ker je le malo takih primerov, prosimo sreska društva, da sporočijo prizadetim, naj nas obvestijo, če potrebujejo pojasnila min. financ, nakar ga bomo takoj dostavili. Razumljivo pa je, da velja to le za one, ki so bili dodeljeni iz nižjega v višji draginski razred. Pod načelne zadeve pa spadajo tudi druge zadeve, ki jih naštevamo v posebnih poglavjih in so podrobno obravložene.

Učiteljski novinci — sprejem v drž. službo. V zadnji dobi je bilo nameščenih 158 učit. abiturientov. Tako je ostalo brezposelnih še 50. Posebej je bilo nameščenih 19 učit. abiturientov in 1 kontraktualni učitelj v vardarsko banovino in 11 dnevničarjev v dravsko banovino. Pri prosvetnih oblasteh smo iznesli pomislek glede postavitve moških abiturientov izven mej dravske banovine. Po sedanjem stanju bo v najbližji bodočnosti primanjkovalo učitelstva za dravsko banovino in je s to namestitvijo 20 moči v vardarski banovini nastala občutna škoda za našo ožjo domovino. Na merodajnih mestih so nam sporočili, naj imenovani zaposlijo za premestitev v dravsko banovino, te namestitve so se pa morale izvršiti, ker so bili za vardarsko banovino na razpolago krediti. Iz gornjih podatkov je razvidno, da bo v najkrajšem času prestalo biti aktualno vprašanje brezposelnih učit. abiturientov. Organizacija bo vso skrb posvetila učiteljskemu naraščanju, za katerega v dobi brezposelnosti učit. abit. ni mogla posvečati toliko skrbi.

Disciplinsko sodišče. Naprosili smo, naj bi se prizadeti sproti obveščali, če je zadeva stavljenja z dnevnega reda, in v kakšnem stanju se nahaja. Z zadovoljstvom moramo ugotoviti, da je disciplinsko sodišče upoštevalo naše želje in obvešča prizadete.

Dostava dekretov o napredovanjih. Ze v poglavju napredovanja sem navedel naše stališče in naše delo v tem vprašanju. Posredovali smo pri merodajnih faktorjih, naj se pospeši dostava dekretov o napredovanjih. Intervencija je uspešla in so v zadnjem času dospeli številni dekreti na kr. bansko upravo, ki jih bo takoj odpremila dalje. Pri tem naj ponovno omenim, da smo največ dela posvetili učiteljem pripravnikom in onim, ki čakajo pred upokojitvijo na V. pol. skupino.

Akontacija na pokojnine. V zadnjem času so bile akontacije na pokojnine ustavljene. S tem so bili zelo prizadeti številni tovariši,

ki čakajo brez sredstev na izplačilo pokojnine. Na intervencijo nam je bilo sporočeno, da vlada pri ministru pripravljeno v bodoče izplačevati akontacije na pokojnine.

Ureditev šolstva — učni načrti in drugo. Tudi temu vprašanju posveča sekcia vso pozornost. Ni nam znano, v koliko se bodo ti posli prenesli iz centrale na poedine banovine. Čim bodo znane podrobnosti, bo sekcia po konzultaciji svojih članov in svojih edinic posredovala, da se upoštevajo in izpolnijo zahteve učitelstva za dobrobit šolstva, naroda in prosvete.

Razne zadeve. Nameravano ekskurzijo v mesecu juliju v Bolgarijo smo morali odpovedati, ker se je odjavilo veliko število udeležencev, ki so se priključili ekskurziji jugoslov. bolg. lige. Posredovali smo, da se učitelstvu ne odtgnejo zneski za nabavo plinskih mask. Mladinska matica je zaprosila, da se odobri kot pomožna učna knjiga »Iz starih in novih časov«. Prošnja je bila zavrnjena.

Odsek za nabavo čitank je imel posvet, na katerem je dokončno uredil IV. čitanko. Sezname članstva. Prosimo sreska društva, naj nemudoma sestavijo in pošljejo sekciji sezname članstva, ki jih nujno potrebujemo za končno ureditev stanja članstva.

Aktivizacija članstva. O tem vprašanju bomo razpravljali v posebni točki, vendar pa opozarjam na lanskotne sklepe, ko je bilo sklenjeno, da se pokrene akcija za pridobitev članstva, za dvig naročnikov Mlad. matice in za zbiranje podatkov o življenjskem standardu.

Predsednik sekcije tov. Kumelj se je udeležil zborovanja sres. društva v Kozeju, ki se pa žal ni vršilo. Prosim v bodoče, da sreska društva pravočasno obvestijo vodstvo sekcije, če bi kako zborovanje odpadlo.

Sekcija je sodelovala pri sprejemu učitelstva iz Borova, tov. predsednik pa v častnem odboru za razstavo bolgarske knjige. — Pohvalno moram omeniti vzorno poročilo o občnem zboru, ki ga je poslalo sresko društvo Murska Sobota, in poročilo o neorganiziranem učitelstvu, ki ga je poslalo sresko društvo Kočevje.

Sekcija je doslej prejela in odposlala ca. 600 dopisov in 15 okrožnic. Med temi pa niso vštete vloge, ki gredo pod isto številko na razne naslove.

Uredništvo »Popotnika« je prevzel tov. Vranc, ki je svoje delo pričel z veliko vneto. Popotnik bi moral iziti že koncem preteklega meseca, a je to bilo iz tehničnih razlogov nemogoče. Ugotoviti moramo, da v tem primeru ne zadene krivda tov. urednika, ki je radi tega, da pospeši ekspedicijo, prišel dvakrat v Ljubljano.

Na predlog tov. Jožeta Župančiča in tov. Pavliča je bil sprejet sklep, da se predloži merodajnim čimteljem posebna predstavka z zahtevo po zvišanju prejemkov in utemeljitvijo z naraščanjem draginje. V tej predstavi naj se opozori tudi na neupravičeno navijanje cen. Obširnejša je bila debata o učiteljih pripravnikih in njihovem sodelovanju v organizaciji. Tov. tajnik je sporočil sklepe upravnega odbora, ki se glasijo:

1. V »Učit. tovarišu« se otvori posebna rubrika, v kateri naj približejo učiteljski pripravniki članke, ki bodo prikazovali položaj učiteljev pripravnikov, njihove težnje in zahteve.

2. Eno prihodnjih števil »Učit. tovariša« bomo posvetili učiteljem, ki so vstopili v učiteljsko službo in še niso v naših vrstah.

3. Sekcija bo poslala sreskim društvom posebno okrožnico s popisom dela za učitelje pripravnike. Sreska društva naj poročajo sekciji o udeleževanju pripravnikov v učiteljski organizaciji. Tov. predsednik poroča o delu organizacije za učitelje pripravnike ter navaja, da se je problem napredovanja pripravnikov pojavil šele v zadnji dobi. V prejšnjih letih ta problem ni obstojal, ker so bile namestitve zelo redke in je čakalo na namestitev nad 500 abiturientov. Sedaj posveča sekcia temu vprašanju vso pažnjo. Tov. Ledišek navaja tudi druge vzroke za to, da se učitelji pripravniki ne udeležujejo v organizaciji. Predvsem apelira na navzoče, naj omogočijo mlajšim učiteljem, da se aktivno udeležujejo v organizaciji tako z nastopanjem na zborovanjih, kakor tudi z zastopstvom sreskih društev na raznih skupščinah in posvetovanjih.

Tov. tajnik je prečital načelno stališče k resoluciji Kmetijske zbornice, ki sta ga na svoji seji sprejela upravni in nadzorni odbor in se glasi:

NASE NAČELNO STALIŠČE K RESOLUCIJI KMETIJSKE ZBORNICE

Pod naslovom »Za boljše šolstvo« je združila Kmetijska zbornica na svojem zasedanju dne 3. in 4. januarja t. l. niz aktualnih zahtev, nanašajočih se na preosnovo didaktičnih in organizatoričnih temeljev našega ljudskega šolstva.

Kmetijska zbornica je pristopila k temu važnemu vprašanju edino s kmetijskega stališča, zato je resolucija morala izzveneti enostransko in nepopolno.

Vsaka enostranost je pa nevarna in škodljiva prav zaradi delne resnice, ki jo zastopa in ki ji daje videz nujnosti in objektivnosti.

Ne da bi hoteli odrekat Kmetijski zbornici pravice in dolžnosti, da tudi ona posega v res aktualno šolsko vprašanje ter prispeva tako s svojega stališča k boljši organizaciji in globlji življenjskosti naše ljudske šole, smatramo vendar za svojo dolžnost, predložiti slovenski javnosti svoje načelne poglede na to zgolj formalno stran obravnavnega vprašanja.

Slovensko učitelstvo pozdravlja sleherno stremiljenje, ki gre za izboljšanjem in za demo-

kratizacijo našega šolstva. Toda prav s tega vidika je nujno potrebno, da se pritegnejo in zaslišijo mnenja vseh slojev prebivalstva, ker so na ljudski šoli, tej za vse obvezni elementarni vzgojni in izobraževalni ustanovi, zainteresirani prav vsi.

Iz tega demokratičnega razloga, katerega se pridružujemo z neizprosno nujnostjo tudi vsi sodobni mladinoslovni izsledki, mora ostati ljudska šola splošna vzgojevalnica in izobraževalnica, kjer ne smejo uveljavljati posamezni gospodarski sloji svojih posebnih zahtev. V kolikor je za vzgojni in splošno izobraževalni pouk potrebno črpati učno snov iz domačega okoliša, je prepustiti odločitev pedagogom in ne strokovnjakom ali zastopstvom gospodarskih slojev. Le s tega vidika je treba obravnavati tudi zahteve, ki se nanašajo na preosnovo učnega načrta za učiteljske šole. Ne glede na to, da je Slovenija že davno izgubila svoj izrazito kmetijski značaj in ne more biti zato kmetijstvo prevladujoč predmet na slovenskih učiteljskih, ne smemo prezreti dejstva, da mora posredovati ljudska šola — čeprav v kmetijskih okoliših pretežno na osnovi kmetijskega življenja in gospodarstva — vendarle v prvi vrsti splošno formalno izobrazbo, kolikršna je možna na tej stopnji otroške starosti. Če naj izobrazuje učiteljske sploh kake strokovnjake, morajo biti to zgolj pedagogi in metodiki in samo to edino nalogo ima učiteljske. Zato gre prva beseda tudi pri reformi učiteljske mladinoslovce in pedagogom. To je tudi za demokratičnega vidika edino pravilno in pravično načelno stališče.

Poudariti moramo, da brez demokratizacije vsega javnega življenja ni mogoče demokratizirati samo eno panogo.

Vsa ta vprašanja vzdrževanja šol in pa vprašanja pravnega, grometnega in socialnega značaja učitelstva ter njegovega izvenšolskega dela so pa take narave in toliko obsega, da zahtevajo nujno obširnega razpravljanja. Zato bodo naša glasila v bodočih mesecih intenzivno posvečala tem vprašanjem vso pozornost, da bo slovenska javnost imela priliko slišati vse argumente, ki prihajajo v poštev pri njihovem reševanju.

Načelno stališče je bilo soglasno sprejeto z dostavkom tov. Hudalesa o demokratizaciji vsega javnega življenja. Celotno tajniško poročilo je bilo soglasno sprejeto.

BLAGAJNIKOVO POROČILO

Blagajniško poročilo, kakor sledi, je podal sekcijski blagajnik tov. Rado Grum. Blagajniško poslovanje se giblje v okviru odobrenega proračuna in je vsako število poročilo danes po preteku dveh mesecev, ko smo šele v početku dela, brezpomembno in niti ne informativno.

Svoje poročilo hočem zaradi tega omejiti zgolj na sreska društva, katerim moramo z ozirom na redno in točno poslovanje posvečati vso svojo pozornost.

V prvi vrsti moram ugotoviti, da se večina blagajnikov ne drži pravilnika o blagajniškem poslovanju. Tako ni na nekaterih šolah poverjenikov, ki bi pobirali vsak mesec članarino in jo oddajali društvu blagajniku. Dalje ne plačujejo člani članarine mesečno vneprej, kar je velika ovira brezhibnemu poslovanju in istočasno posledica članskih in društvenih dolgov, ki nastajajo z naknadnim plačevanjem.

Mesečnih prijav ne pošiljajo blagajniki sekciji v določenem roku, kar ustvarja zopet nered v pošiljanju stanovskih listov, s tem pa nezadovoljstvo članov napram sekcijki upravi in nepotrebne reklamacije.

Šest društev še ni poslalo mesečnih prijav.

Isto je s članskimi seznammi. Te bi morala društva dostaviti sekciji najkasneje do konca meseca septembra, a jih žalibog še danes mnogo pogrešamo. Tako nima sekcia članskih seznamov kljub opozorilom v »Učit. tovarišu« še od devetih sreskih društev.

Tudi v tem primeru je že skrajni čas, da zaodeste ta društva svojim stanovskim obveznostim.

Pri tej priliki naj pripomnimo, da vrši letos sekcia revizijo vsega včlanjenega učitelstva, in sicer na podlagi članskih seznamov in mesečnih prijav. Na ta način hoče sekcia kontrolirati svojo člansko kartoteko in istočasno članski indeks, da ne bo v bodoče nobenih medsebojnih nesporazumljenj in mogoče nevednosti. Do sedaj je tako urejenih že 23 društev.

Sreska društva končno prosimo, da dostavljajo sekciji redno in točno mesečne prijave, da takoj pošljejo članske sezname in da vsako najmanjšo spremembo članstva sporoče sekcijki upravi. Na ta način bo medsebojno poslovanje v redu in zadovoljivo.

Preidem nato k finančnemu vprašanju društev in sekcije.

Zadnja banovinska skupščina je sklenila z ozirom na znatne zaostanke v članarini, ki jo dolgujejo nekatera društva sekciji, da vodi sekcia te dolgove v letošnjem šolskem letu separirano kot »stare dolgove«. Ta sklep sekcia tudi izvršuje, v kolikor ji je možno dati, ne drže pa se tega sklepa društva in le v redkih primerih reagirajo na ta sklep ter na zadevno okrožnico, ki jo je izdala sekcia.

Tov. Debeljak navaja težkoče, ki so v zvezi s sestavo članskih seznamov.

Tov. Ivanjšič apelira na navzoče, da pojasnijo članstvu, naj ob premestitvi ostane v starem sreskem društvu še dotični mesec in naj se prijavi novemu sreskemu društvu šele s prihodnjim mesecem. Tov. tajnik navaja, da je delo zaostalo tudi radi tega, ker so bili mnogi predsedniki poklicani na orožne vaje.

UREDNIKOVO POROČILO

Poročilo o »Učit. tovarišu« je podal urednik tov. Vekoslav Mlekuž. Naprosil je navzoče, naj mu sporočijo svoje mnenje in svoje predloge za nadaljnje urejanje »Učit. tovariša«. Tov. Hudales pohvalno omenja in pozdravlja polemiko v »Učit. tovarišu«, ki se je sprožila radi postopanja slovenske delegacije in glavni skupščini. Ugotavlja, da moramo posvetiti v stanovskem glasilu največ prostora avtokritiki. Tov. predsednik Kumelj ugotavlja, da je »Učit. tovariš« organ učiteljske organizacije in ne vodstva sekcije. Vsakomur je dana prilika, da v stanovskem glasilu objavi svoje mnenje. Pogoji za to je seveda dostojen ton in upoštevanje »prilike«, v katerih živimo. Z objavo kritik ne kažemo svoje slabosti, temveč svojo moč.

Poročilo urednika »Učit. tovariša« je bilo soglasno sprejeto. Ob koncu je tov. urednik izrazil prošnjo na navzoče, da pojasnijo svojemu članstvu vzroke, ki dovedejo do tega, da nekateri članki ne morejo iziti v obliki, ki bi je želel pisec. Temu ni kriv on, temveč drugi činitelji.

IZPREMEMBA PRAVIL

O izpremembi pravil in reorganizaciji združenja je poročal predsednik tov. Kumelj. Iz njegovih izjavanj je bilo posneti, da moramo biti že danes pripravljeni na izpremembe v notranji ureditvi države, ki bi vplivale tudi na našo organizacijo. Ugotavlja, da nimamo nikakega namena razbijati dosedanje organizacije, temveč delamo samo z vidika, ker hočemo biti pripravljeni v okviru sedanje organizacije za prilagoditev razmeram. Naše delo je zgolj konstruktivne narave. Sreska društva naj razmišljajo o tem. Tov. predsednik je po sklepu skupne seje upravnega in nadzornega odbora iznesel tri točke, po katerih bi bilo mogoče reorganizirati naše združenje. Za enkrat bodo sreska društva o tem obveščena še s posebno okrožnico, ki bo izdana po seji upravnega odbora v Beogradu, v kateri bodo dobila navodila glede dela na tem vprašanju. K temu vprašanju je zelo obširno govoril predsednik sreskega društva Celje tov. Franjo Roš, poudarjajoč, da se članstvo sreskega društva Celje povsem strinja z izjavljanih tov. predsednika Kumlja. Tudi on je poudaril željo, naj se reorganizacija izvrši v okviru sedanje organizacije. Sekcije so že doslej imele svojo avtonomijo, ki jo bo treba le še razširiti. Nadalje je poudarjal, da je bil korak hrvatskega učiteljskega sklada s politiko hrvatskega naroda, in zato želi, naj bi se v naših glasilih ne objavljale kritike, ki žalijo Hrvate. Prepričan je, da se bo našči način, ki bo vezal posamezne organizacije jugoslovanskega učiteljskega združenja naj se izvrši povsem legalno, ker ne moremo še podreti starega, dokler nimamo novega združenja. Vsi zaupamo predsedniku tov. Ivanu Dimniku in tudi srbskemu učiteljskemu, pri katerem smo vedno uživali vse zaupanje in vso oporo. Želimo samo, da najdemo tudi v bodoče, kakor doslej, to tudi pri hrvatskih učiteljih, na katere naš veže dolgoletno složno skupno delo v dobrobit učiteljskega stanu. Ugotavlja, da je treba dati sreskim društvom v novih pravilih še več avtonomije. S tem bodo sreska društva aktivizirana z ozirom na večjo odgovornost, ki jo bodo morala nositi. Organizacija pa naj v bodoče veže naše delo in daje enotno smer. Vse pa naj se izvrši na demokratični osnovi. Prepričan je, da bomo v prihodnjem letu lahko izvršili reorganizacijo združenja v sporazumu s srbskim in hrvatskim učiteljskim. Ponovno poudarja in apelira na sreska društva, naj se v ničemer ne prenačijo in naj izvršijo vse le v okviru dejstev in potreb. Izvajanja tov. Roša so bila sprejeta z velikim odobravanjem. K temu vprašanju so govorili še tov. Lulik, tov. Ledinek, ki je poudarjal demokratizacijo v združenju, tov. Zupančič Jože, tov. Hudales Oskar in tov. Pavlič Ivo. S tem je bila debata o tem vprašanju izčrpana in so bile soglasno sprejete glavne smernice, ki jih je v imenu upravnega in nadzornega odbora podal tov. predsednik.

AKTIVIZACIJA ČLANSTVA

Načrt za poživitev dela v organizaciji se glasi:

1. Odbori sreskih učiteljskih društev naj pritegnejo k delu čim več članov in članic. Za poedina aktualna vprašanja naj pritegnejo v odbor ali pa samo k sejam sposobne in delavoljne članice, ki naj prevzamejo o teh vprašanjih referat za zborovanja. Naj se da možnost, da nastopa na zborovanju čim več članov, v prvi vrsti poverjeniki za razne učiteljske ustanove, s kratkimi in izčrpni referati.

2. Zlasti naj se potrudijo, da pritegnejo k delu čim več mladih članov. Posebno naj se brigajo za učiteljske pripravnike. Eden ali pa dva mlada člana bodita v vsakem odboru sreskega društva. Referate in koreferate na zborovanjih naj prevzamejo tudi pripravniki.

3. Vsak odbor sreskega društva naj si napravi v začetku vsakega upravnega leta točen načrt za svoje delo, ki ne sme biti prepuščeno slučaju. Že v začetku leta naj se določi vrste teh predavanj. Če je le mogoče, naj prevzamejo predavanje učitelji - člani tega društva. Le v res nujnih primerih naj se naprošajo predavatelji iz sosednjih sreskih društev ali drugi. Predavanja naj bodo aktualna in kvalitativno na višku, potem bo udeležba na zborovanjih dobra.

4. Velika skupna manifestacijska zborovanja naj se vršijo le ob posebnih prilikah. Ta zborovanja so sicer važna, ker dvigajo moralno članstva in vzbujajo občutek moči in krepe zavest solidarnosti, vendar pa ne vzgajajo članstva k aktivnosti. Za navajanje članstva k sodelovanju služijo lahko le društvena zborovanja, ki prinašajo glede na delo lahko vse drugačne rezultate, kot skupna. Društve-

na zborovanja naj se v poletnem času po možnosti prireje v raznih krajih.

5. Sekcija sama bo storila kar koli bo mogla, da bo pritegnila k delu čim več članov. Predvsem bo skrbela za pritegnitev učiteljskih pripravnikov. Zato bo odprla v »Učit. tovarišu« posebno rubriko, v kateri bodo imeli prostor pripravniki. Ti naj v stanovskem glasilu sami pišejo o svojem položaju. Posebno važno je, da opišejo svoj življenjski položaj v raznih krajih z ozirom na njih gnotno stanje.

6. Na vse upravne odbore sreskih društev, v katerih je letos mnogo izprememb, poslati pismen apel, da čim tesneje sodelujejo s sekcijo. Zlasti je potrebno:

- a) da točno poročajo o društvenih zborovanjih;

- b) da točno in brez odlašanja dostavljajo vse vloge članstva sekciji, oziroma, da jih v svojem delokrogu rešujejo;

- c) da pripravljajo za društvena zborovanja potrebne odgovore na vprašanja pravnega značaja, ki jih stavlja članstvo. Za vlaganje raznih vprašanj so nekatera sreska društva določila posebne skrinjice, v katere lahko vsakdo vrže nepodpisano vprašanje, napisano na list papirja. Ta vprašanja zbere društveni tajnik po zborovanju in odgovori nanje na prihodnjem zborovanju. Ta način obravnave raznih vprašanj se nam zdi zelo primeren, zato ga sreskim društvom priporočamo;

- d) da redno pošiljajo sekciji članske seznane in periodična poročila;

- e) da točno in brez odlašanja odgovarjajo na vsa vprašanja, ki jih nanje naslavlja sekcija;

- f) da v smislu sklepa banovinske skupščine javljajo sekciji vsa napredovanja, premetitve, postavitve šolskih upraviteljev, izpraznjenja mesta, ki se izvrše v srezu in sporoče vsak primer poimensko posebej, in če obstoja proti izvršenemu ukrepu kak prigovor, kakšen in zakaj. Tudi v primerih, kjer ni prigovorov, je treba obvestiti sekcijo;

- g) vse slučaje netovarskega nastopanja in dokaze zanje, naj skrbno zbirajo in proti kršilec stanovske discipline postopajo po določilih stanovskih častnih razsodišč.

7. Za izvajanje potrebnega kontakta med sekcijo in društvi je treba aginlih in spsobnih društvenih tajnikov. Tajnikom bi bilo treba dati enotna navodila za opravljanje tajniških poslov. V to svrhu bi bil potreben sestanek društvenih tajnikov, da bi se z njimi vodstvo organizacije razgovorilo o delu in jim dalo potrebna navodila.

8. Uvaževanje in izvajanje gornjih predlogov bi prineslo po našem prepričanju v organizacijo novega življenja.

9. Načrt je bil kot sklep upravnega in nadzornega odbora soglasno sprejet.

DELOVNI NAČRT

Nadalje je predsedniški zbor obravnaval delovni načrt za poslovno dobo 1939./40. Ta načrt obsega:

V organizaciji

1. Izprememba pravil — reorganizacija združenja.

2. Aktivizacija članstva.

3. Vzgoja članstva za brezkompromisne borce na stanovskem programu. Čiščenje naših vrst. Izpolnjevanje obvez do pravil, poslovnikov in nadrejenih organizacijskih instanc.

4. Delo za razmah učiteljskih gospodarskih in socialnih ustanov — gospodarski dan.

5. Podpiranje organizacijskega, stanovskega, pedagoškega in mladinskega tiska:

- a) s propagando;

- b) s sodelovanjem;

- c) z dostavo poročil o organizacijskem delu.

6. Priprava in skrb za plodonosen potek društvenih zborovanj in določitev dobrih in aktualnih referatov in predavanj.

7. Publikacija naših teženj, predlogov in zahtev v javnosti.

8. Skrb za učiteljski naraščaj.

Naše zahteve

1. Stalnost.

2. Korektne premetitve, upokožitev, odpuštev, napredovanj in degradacij.

3. Zvišanje prejemkov — izenačenje prejemkov neporočenih s poročenimi. (Razne akcije sekcije in sreskih društev.)

4. Napredovanja:

- a) pripravniki;

- b) V. položajna skupina.

5. Kontraktualci — sprejem v državno službo in vštete let.

6. Učiteljice ženskih ročnih del — ureditev položaja.

7. Ureditev položaja šol. upraviteljem.

8. Razpisi in postavitve.

9. Zakon o uradnikih.

10. Zakon o ljudskih šolah.

11. Učni načrti.

12. Izpremembe uredbe o disciplinskem postopanju.

Tov. Hudales stavi z ozirom na točko 6. delovnega načrta predlog, naj odbori sreskih društev temeljito zaposlijo članstvo s študijem krajevnih razmer. Na osnovi zbranih gradiva o materialnih, socialnih in ekonomskih prilikah, v katerih živi naš narod, bo lahko zbrati principe, na katerih naj sloni delo slovenskega učiteljskega šola in izven nje. Že na prvih sejah odborov sreskih društev naj se obravnava to vprašanje, kateremu naj sledi obravnava na zborovanjih sreskih društev. Predlog tov. Hudalesa je bil z odobravanjem sprejet.

Tov. Jože Zupančič, predlaga, naj bi sekcija zbrala in sestavila seznam predavateljev. Tov. predsednik in tov. tajnik mu pojasnita, da je to sekcija skušala že storiti. Potrebno pa je, da v prvi vrsti predava na zborovanjih članstvo samo, ker se bo s tem pritegnilo k delu. Po teh pripombah je bil načrt dela soglasno sprejet.

Tov. tajnik izroči navzočim nov pravilnik odseka za obmejno in manjšinsko šol-

stvo, ki se je osnoval v skladu s sklepom banovinske skupščine.

Tov. Debeljak iznese vprašanje šolskih nalog. Tov. predsednik ga naprosi, naj sresko društvo sestavi predlog z utemeljitvijo, na kar bomo posredovali pri kr. banski upravi in ministrstvu prosvete. Tov. Vrhovec želi informacije, ali še obstoja sresko društvo Gornji grad, ki je sklenilo likvidirati. Tov. predsednik mu pojasni, da je zadevo uredil s tov. Hudalesom in bo sresko društvo še nadalje

SPOROČILO UREDNISTVA

Zaradi obširnosti poročila o predsedniškem zboru so tokrat morali izpasti vsi članki.

NEZASEDENA UČITELJSKA MESTA V SREZU MURSKA SOBOTA

Tišina 1 mesto (7 km od Murske Sobotice). Bodonci 1 mesto (avtobusna zveza). Cankova 1 mesto (avtobusna zveza). Fiksinci 1 mesto (avtobusna zveza). Grinci 1 mesto (avtobusna zveza). Kramarovi 1 mesto (avtobusna zveza, z lepim uprav. stanovanjem). Srdica 3 mesta (avtobusna zveza). Kruplivnik 1 mesto (avtobusna zveza). Gornja Lendava 2 mesti (avtobusna zveza). Kuzma 4 mesta (z lepim uprav. stanovanjem). Dol. Slaveči 1 mesto. Vidonci 3 mesta (z lepim uprav. stanovanjem blizu železnice). Šulinci 1 mesto (z lepim uprav. stanovanjem blizu železnice). Budinci 1 mesto (blizu železnice). Domanjševci 1 mesto (blizu železnice). Zenavljci 1 mesto (blizu železnice). Fokovci 1 mesto (10 km od Murske Sobotice). Vučja gomila 1 mesto (z lepim uprav. stanovanjem in gospodarstvom). Andrejci 1 mesto (blizu Murske Sobotice). Prosenjakovi 1 mesto. Pertoča 1 mesto (avtobusna zveza). Kančevci 1 mesto (blizu Murske Sobotice). Martjanci 1 mesto (3 km od Murske Sobotice).

— Nova mladinska zbirka narodnih pesmi. Znani skladatelj Ivan Matetič-Ronjgov je zbral 128 dvoglasnih istrskih narodnih pesmi v zbirki »Čakavska — primorska pjevanka«, namenjena mladini vseh vrst šol. Skladatelj je znan našim javnosti po nekaterih pesmih (Čače moj, itd.), ki jih je izvajal Trboveljski Slavček na svojih koncertih v Ljubljani in drugod po Sloveniji. Šole, mladinski zbori in učiteljskega, naroči to zbirko, ki bo izšla ob koncu tega meseca pri Učiteljskem pevskem zboru »Emil Adamič« v Ljubljani, Franciškaška ulica 6/I. Cena 35 din.

— Nepoučenost je pogosto kriva, da človek nevarno bolezen zanemari. Posledice so lahko usodne. Med zelo nevarne in močno razširjene bolezni spadajo one ušesa, nosa in grla. Koliko otrok, pa tudi odraslih, bi bilo obvarovanih smrti, če bi ljudje te bolezni poznali in če bi se pravočasno zatekli k zdravniku. Tako pa zahtevajo bolezni ušesa, nosa

Kaj vse pišejo o učiteljskemu, šoli, prosveti in JUU

— I »V Prekmurju manjka učiteljev« je naslov članka v »Večerniku« od 3. novembra, ki pravi med drugim: Te dni je v teku akcija za zasedbo nezasedenih učiteljskih mest v soboškem okraju. V tem pogledu se je obrnila sreska organizacija JUU na svojo centralo. Poleg tega bo še posebno odposlanstvo interveniralo na banovini. Opozorili bodo na stanje tudi ministrstvo prosvete. Kakšno je to stanje? Samo v soboškem okraju manjka 31 učiteljev. Nezasedena so mesta v krajih, ki bi zahtevali posebno skrb in nego v prosvetnem pogledu. Na nekaterih šolah manjka celo po več učiteljev. Rekord nosijo šole na skrajni tromeji. V Kuzmi manjkajo 4 učitelji, v Krđici 3, v Vidoncih 3 in v Gornji Lendavi 2. Enako pomanjkanje učiteljskega kot v soboškem okraju vlada tudi v lendavskem. Zato bodo verjetno začeli tudi tu akcijo za nastavitve novih moči.

— I Nova Pravda od 28. oktobra prinaša pod naslovom »Izobraženstvo« v svojem naslovnem članku med drugim tudi sledeča razmotrivanja: Pregledujemo seznam profesorjev

obstajalo. Tov. Hajnšek opozarja na težko stanje šolstva v Prekmurju, kjer primanjkuje 31 učnih moči, ter naproša sekcijo, da posreduje. Tov. Serajnik opozori navzoče, da je Učiteljska tiskarna izdala Jančičevo zgodovino v slikah, ki bo odličen pripomoček pri pouku, ter apelira na navzoče, da pridno segajo po njej.

S tem je bil dnevni red izčrpan, tov. predsednik se je zahvalil navzočim za temeljito sodelovanje in stvarno obravnavanje ter je zaključil predsedniški zbor.

Splošne vesti

in grla zlasti po kmetih leto za letom mnogo žrtev ali pa postanejo bolezniki kronične in ljudje trpe vse življenje, ker niso bili o njih poučeni. Vodnikova družba hoče našemu ljudstvu pomagati tudi v tem pogledu. Zato obsega njen letošnji knjižni dar tudi poučno knjigo o boleznih ušesa, nosa in grla. Knjigo je napisal zdravnik - specialist za te bolezni, dr. Janko Hafner. V njej najde lajk vse, kar mora vedeti o teh nevarnih boleznih. Vse, ki ljubijo lepe in poučne knjige, vabi Vodnikova družba k pristopu med svoje člane. Včlanite se še danes pri poverjeniku Vodnikove družbe v vašem kraju, ali pa direktno pri glavni pisarni družbe v Ljubljani, Knaflijeva 5. Ne odlašajte s prijavo! Opozorite na to poučno knjigo tudi svoje prijatelje in znance. Za borih 20 dinarjev dobite meseca decembra štiri lepe knjige, ki vam bodo krajšale dolge zimske večere.

KNJIZEVNO SPOROČILO

Vsem onim kulturnim delavcem, ki so podpisancu na njegovo prošnjo obljubili sodelovanje pri zbiranju spominov na svoje šolanje, pa tudi onim, ki so prejeli tozadevne prošnje, pa se še niso odločili za sodelovanje, sporočam tem potom, da je zadnji termin za pošiljanje prispevkov določen na 1. december t. l. — Iz črtic, ki so do sedaj došle podpisancu, je sklepati, da bo zbirka precej obširna in bi utegnila obsegati celo dva zvezka. Na razna vprašanja cenj. sodelavnikov, oz. sodelavnic sporočam tudi, da naj zamišljeni spomini ne obsegajo samo pozitivne, marveč, če je taka dana, tudi negativno sodbo o šoli in njenih činiteljih. Na tak način se potem v šolski črtici laže zasluži ozadje tega ali onega dogodka v življenju posameznika. Iz tega sledi, da zbirka ne bo obsegala samo običajnih mičnih anekdot, marveč bo dala z opisi šolskega življenja tudi pobudo za razmišljanje vzgojnega dela, torej pobudo za razvojni gledanje dogodkov spominskih črtic.

V Središču ob Dravi dne 4. nov. 1939.

Anton Kosi

— Poročila se je tovarišica Hosnar Marija, učiteljica pri Sv. Bolfenku z gospodom Kerencičem Jožetom, dipl. phil. iz Sv. Bolfenka pri Središču. — Mnogo sreče!

slovenske univerze in vidimo, da je zelo in zelo skromno število onih, ki so s svojim delom v najbližjem stiku z ljudstvom. Slovenska gledališča omejujejo svoje uveljavljanje na mesta, v počitnicah se tu pa tam nekatere gledališke družine pokažejo v večja podeželska naselja, kmečko in delavsko ljudstvo je tudi v tej kulturni panogi prepuščeno sebi. Umetnostne razstave na deželo ne pokukajo. Povprečen slovenski človek komaj ve, kaj je to likovna umetnost. Slovenski človek ne zna ceniti muzejev in raznih zbirk. Če analiziramo podrobno socialno in kulturno delo na deželi vidimo, da se morajo pod pritiskom prilik celo učitelji umikati v senco in v manj viden kot. Kulturno in socialno delo morajo opravljati preprosti ljudje, sami sebi prepuščeni. Včasih najdejo zatočišče v župnišču ali pri skritem posamezniku. Prišli smo tako daleč, da je kulturno in socialno delo strogo ločeno po političnih koristih in namenih, zato mnogi kulturnega in socialnega dela ne cenijo, ker se boje današnjih darov, ki jih tako socialno in kulturno delo prinaša.

opevati metlo. Tu pač planta Musa Pedestris, pritlična Modrica. Evo besedila:

Skupaj hodila sva sedemnajst let, zdaj pa ločila bova se spet.	Preveč mi ne vriskaj, da užival boš dni. Lahk' do zadnjega čakal na pokojnino boš ti.
---	--

Sedemnajst let! To dolgo pač ni. A stara postala sva jaz ino ti.	Pa tudi ne stokaj, saj dolgo ne bo, da ceker moj novi — vzame slovo.
---	---

Zdaj pa v hram te bom obesila, a nikdar na te ne bom pozabila.	Spet skupaj krevljala bova dosti še let — in se srčno smejala, če nama smeje se svet.
---	--

Zraven tebe v kotu metla stoji. Če kdo te napade, na pomoč prihi.	Gospo Straussovo bova pa vedno hvalila, kjer bova stala, koder hodila.
--	---

Le mirno počivaj, cekrček moj. Pokoj uživaj pa kakšno zapoj.	Saj, ceker neugnani, polnila te je, z veseljem in radostjo — al' pa tud' ne!
---	---

Anifares Čavok.
Priobčil dr. Anton Debeljak.

† Serafina Kovač

Rajni Ivan Kovač, višji revident drž. železnice, je bil tisti, ki je Zofko Kvedrovo nagovarjal, naj čita slovenske pesnike, kot Gregorčiča. S tem jo je nemara spravil na pot pisateljstva. Njegove stike z darovito Zofko sem omenil v »Sokolčcu« 1937. poleg prigodniškega soneta ob njegovi smrti. Zasluga njegove žene, ki je preminula 30. oktobra 1939., pa je ta, da ni sežgala par Zofkinih pism na I. Kovača, temveč jih je meni poklonila za ponatisk. Kot bivša učiteljica se je zavedala, kak pomen ima avtorica »Hanke« za jugoslovansko književnost. Sedaj bi kazalo pogledati v njeni ostalini, ali ni morda še kaj slovstveno zanimive korespondence, vredne tiskarskega črnila. Poprej mogoče takih pism ni dovolj ocenila ali pa se ji ni zdelo primerno objaviti jih za živa. Toda urednicama Zofkine literarne zapuščine bi prav prišla slednja vrstica s tega področja.

Pokojna gospa Serafina ima morebiti sama kako literarno iver v svojih predalih. L. 1934. mi je namreč njen mož v gostilni pokazal šegave verze: slovo od doslužene rogože (cekarja). Tu ne bomo izpraševali, je li Rogoža upesnitve vreden junak, kakor si starokitajski lirik ni belil glave o tem, ali sme